

NAAR EEN ETHISCHE CODE VAN LERAREN (IV):

de Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden (2007) van de beroepsverenigingen V&VN en Nieuwe Unie '91

Wes Holleman, september 2009 (versie 1)

Maar hebben jullie dan geen beroepscode? Dat vroeg de verpleegster verbaasd aan de lerares. Beiden hebben te maken met een cliënt die min of meer in een afhankelijkheidsrelatie tot hen staat (als patiënt, als minderjarige leerling, als leerplichtige, als iemand die beoordeeld wordt en cijfers krijgt). Daarmee wordt dus een zware claim op beider beroepsethiek gelegd. Beiden oefenen ze een beroep uit dat gebaseerd is op een professionele vertrouwensrelatie met hun cliënt. Beiden hebben te kampen met een forse werkdruk. En beiden moeten als werknemer hun professionele ruimte bevechten tegenover invloedrijke partijen (bestuur en directie, het management, de universitair opgeleide professionals). Er is dus alle reden voor leraren om eens een kijkje te nemen in de beroepscode van verpleegkundigen.

In onderstaande, vierdelige tabel (linkerkolom) heb ik de beroepscode van verpleegkundigen weergegeven.¹ In de rechterkolom heb ik op provisorische wijze getracht de strekking van elke bepaling te 'vertalen' naar het leraarsberoep; maar ik geef dat graag voor beter. Mijn vraag aan de lezer is: kan deze verpleegkundige code misschien als inspiratiebron dienen voor het verduidelijken en versterken van de beroepsethiek van leraren? Een belangrijk verschil tussen verpleegkundigen en leraren is dat de leraar met een hele klas interacteert en de verpleegkundige uitsluitend met individuele patiënten. Heeft dat consequenties voor hun beroepsethiek?

In de **Appendix** heb ik de *Beroepscode Verpleging en Verzorging* (2006) van de twee grote bonden van werknemers in de non-profitsector (ABVAKABO FNV en CNV Publieke Zaak) opgenomen.² Ook hier heb ik in de rechterkolom een provisorische 'vertaling' beproefd. Deze gedragscode is veel beknopter dan de ethische code van de V&VN en NU'91. De gedragsregels die door vakbonden gecodificeerd worden, komen wat rechtskracht betreft dicht in de buurt van de bindende CAO-bepalingen, terwijl beroepsverenigingen in hun code gewoonlijk meer ruimte bieden voor professionele idealen.

¹ *Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden* (2007)
Samenstellers: Joke de Witte (V&VN), Nellie Berkers (NU'91), Grete Visser (V&VN)
Uitgave: © V&VN en Nieuwe Unie '91; het is toegestaan teksten uit hun beroepscode over te nemen mits bovenstaande bron wordt vermeld.

URL: http://www.vilans.nl/Site_EM/docs/pdf/brochure nationale beroepscode.pdf

² URL: <http://www.abvakabofnv.nl/docs/drukwerk/beroepscode.pdf>

**V&VN (beroepsvereniging van zorgprofessionals) en
Nieuwe Unie '91 (beroepsorganisatie van de verpleging en verzorging):
NATIONALE BEROEPSCODE VAN VERPLEEGKUNDIGEN EN VERZORGENDEN (2007)**

<p>1. Uitgangspunten met betrekking tot de beroepsuitoefening</p> <p>1.1 Als verpleegkundige/verzorgende ben ik persoonlijk verantwoordelijk voor de manier waarop ik zorg verleen. Dat betekent met name dat ik de verantwoordelijkheid voor mijn handelen niet kan overdragen aan collega's van mijn eigen of van andere disciplines.</p> <p>1.2 Als verpleegkundige/verzorgende houd ik kennis en vaardigheden, die nodig zijn voor een verantwoorde beroepsuitoefening, op peil. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik mijn vakliteratuur bijhoud; • dat ik me oriënteer op en deelneem aan deskundigheidsbevorderende activiteiten; en • dat ik ervoor zorg dat mijn zorgverlening aansluit bij de actuele wetenschappelijke, beroepsmatige en maatschappelijke ontwikkelingen. <p>1.3 Als verpleegkundige/verzorgende verricht ik alleen handelingen die binnen de grenzen van mijn deskundigheid liggen. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik geen opdrachten en verantwoordelijkheden accepteer, waaraan ik niet kan voldoen; en • dat, als een handeling buiten mijn deskundigheid valt, ik mij ervoor inzet dat een collega of andere zorgverlener, die de vereiste deskundigheid wel bezit, de desbetreffende handeling verricht. <p>1.4 Als verpleegkundige/verzorgende begeleid ik studenten en stagiaires verpleging en verzorging bij de ontwikkeling van hun verpleegkundige/verzorgende deskundigheid. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik zorg voor een veilige leeromgeving; • dat ik studenten en stagiaires begeleid bij het ontwikkelen van een goede beroepshouding; • dat ik studenten en stagiaires leer hun persoonlijke en professionele grenzen te bewaken; • dat ik er op toezie dat de studenten en stagiaires de beroepscode als leidraad voor hun handelen gebruiken; en • dat ik opensta voor de visie van studenten en stagiaires. <p>1.5 Als verpleegkundige/verzorgende ondersteun en initieer ik activiteiten ter bevordering van de kwaliteit van zorg en de ontwikkeling van het beroep. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik de ontwikkeling en verspreiding van standaarden en richtlijnen ondersteun en daar zo mogelijk een bijdrage aan lever; • dat ik zorg voor het opbouwen en toepassen van ervaringskennis; • dat ik bijdraag aan het in praktijk brengen van de ontwikkelde kennis en richtlijnen; en • dat ik participeer in activiteiten van een beroepsorganisatie. 	<p>1. Verantwoordelijkheid als professional</p> <p>1.1 Leraren zijn <i>persoonlijk verantwoordelijk</i> voor de manier waarop zij hun taken uitvoeren. Dat betekent met name dat zij de verantwoordelijkheid voor hun handelen niet kunnen afschuiven op collega's van hun eigen of van andere disciplines [en evenmin op hun teamleiders of managers].</p> <p>1.2 Leraren <i>houden hun beroepscompetenties op peil</i>. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij hun vakliteratuur bijhouden; • dat zij zich oriënteren op en deelnemen aan deskundigheidsbevorderende activiteiten; en • dat zij ervoor zorgen dat hun beroepsuitoefening aansluit bij de actuele wetenschappelijke, beroepsmatige en maatschappelijke ontwikkelingen. <p>1.3 Leraren oefenen hun beroep uit <i>binnen de grenzen van hun deskundigheid</i>. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij geen opdrachten en verantwoordelijkheden accepteren waaraan zij niet kunnen voldoen; en • dat zij zich, als een taak buiten hun deskundigheid valt, ervoor inzetten dat een collega of andere professional die de vereiste deskundigheid wel bezit, de desbetreffende taak verricht. <p>1.4 Leraren begeleiden <i>leraren-in-opleiding (lio's)</i> bij de ontwikkeling van hun leraarsbekwaamheid. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij ervoor zorgen dat lio's een veilige leeromgeving hebben; • dat zij lio's begeleiden bij het ontwikkelen van een goede beroepshouding; • dat zij lio's leren hun persoonlijke en professionele grenzen te bewaken; • dat zij er op toezien dat de lio's de beroepscode als leidraad voor hun handelen nemen; en • dat zij openstaan voor de visie van lio's. <p>1.5 Leraren ondersteunen en initiëren activiteiten ter bevordering van <i>de onderwijskwaliteit en de ontwikkeling van het beroep</i>. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij de ontwikkeling en verspreiding van standaarden en richtlijnen ondersteunen en daar zo mogelijk een bijdrage aan leveren; • dat zij zorgen voor het opbouwen en toepassen van ervaringskennis; • dat zij bijdragen aan het in praktijk brengen van de ontwikkelde kennis en richtlijnen; en • dat zij participeren in activiteiten van een beroepsorganisatie.
--	--

<p>1.6 Als verpleegkundige/verzorgende lever ik een bijdrage aan een veilige zorgverlening. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik alert ben op situaties waarin de zorg niet voldoet aan eisen van veiligheid en daar actie op onderneem; • dat ik alert ben op het voorkomen van fouten; • dat ik een bijdrage lever aan het creëren van een (afdelings)cultuur waarin het voorkomen en leren van fouten gestimuleerd wordt; • dat ik fouten en incidenten aan de orde stel in het afdelings- of multidisciplinaire overleg; • dat ik incidenten en fouten meld bij het management en via de gebruikelijke instellingsprocedures. <p>1.7 Als verpleegkundige/verzorgende lever ik mijn bijdrage aan een verantwoorde omgang met de beschikbare middelen. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik op zorgvuldige, doelmatige en doeltreffende manier omga met de middelen en materialen die beschikbaar zijn voor mijn beroepsuitoefening; • dat ik een tekort aan beschikbare middelen meld bij mijn leidinggevende; • dat ik suggesties doe voor een betere omgang met de beschikbare middelen in het teamoverleg en mijn samenwerkingsverbanden; en • dat ik suggesties van anderen voor een betere omgang met de beschikbare middelen ter harte neem. <p>1.8 Als verpleegkundige/verzorgende pas ik mijn sieraden, lichaamsversierende elementen en kleding aan aan de eisen van het beroep. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik het beleid van de instelling over sieraden, lichaamsversierende elementen en kleding volg; • dat ik geen sieraden of lichaamsversierende elementen draag waarmee ik de zorgvrager mogelijk kan verwonden; • dat ik geen sieraden of lichaamsversierende elementen draag die een bedreiging vormen voor hygiënische zorgverlening; en • dat ik zodanig gekleed ga dat ik zo min mogelijk aanstoot geef aan zorgvragers of ongewenst gedrag uitlok. 	<p>1.6 Leraren leveren hun bijdrage aan <i>de professionele vervulling van de maatschappelijke opdracht van de school</i>. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij alert zijn op situaties waarin de onderwijs- en zorgkwaliteit onvoldoende gewaarborgd is en daarop actie ondernemen; • dat zij alert zijn om te voorkomen dat de onderwijs- en zorgkwaliteit in concrete gevallen tekortschiet; • dat zij een bijdrage leveren aan het creëren van een (afdelings)cultuur waarin men tracht te voorkomen dat de onderwijs- en zorgkwaliteit tekortschiet en waarin men waar nodig daarop verbeteracties onderneemt; • dat zij tekortschietende onderwijs- en zorgkwaliteit aan de orde stellen in het afdelings- of multidisciplinaire overleg; • dat zij tekortschietende onderwijs- en zorgkwaliteit melden bij het management en via de procedures die daarvoor bestaan. <p>1.7 Leraren leveren hun bijdrage aan een verantwoorde omgang met de <i>beschikbare middelen, materialen en voorzieningen</i>. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij op zorgvuldige, doelmatige en doeltreffende manier omgaan met de middelen, materialen en voorzieningen die beschikbaar zijn voor hun beroepsuitoefening; • dat zij een tekort aan beschikbare middelen, materialen of voorzieningen melden bij het management; • dat zij suggesties doen voor een betere omgang met de beschikbare middelen, materialen en voorzieningen in het teamoverleg en hun samenwerkingsverbanden; en • dat zij suggesties van anderen voor een betere omgang met de beschikbare middelen, materialen en voorzieningen ter harte nemen. <p>1.8 Leraren stemmen hun <i>kleding en uitdossing</i> af op de eisen die uit hun taken en hun beroep voortvloeien. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij het schoolbeleid over kleding en uitdossing van leraren volgen; en • dat zij zodanig gekleed en uitgedost gaan dat zij zo min mogelijk aanstoot aan leerlingen geven of ongewenst gedrag uitlokken.
---	--

<p>2. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager</p> <p>2.1 Als verpleegkundige/verzorgende heb ik als uitgangspunt dat iedere zorgvrager recht heeft op zorg. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat etnische afkomst, nationaliteit, cultuur, leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, ras, geloof, levensbeschouwing, politieke overtuiging, sociaal-economische status, lichamelijke of verstandelijke beperking, aard van de gezondheidsproblemen, levensstijl niet van belang zijn voor de vraag of iemand zorg krijgt; en • dat ik iedere zorgvrager en zijn naasten met hetzelfde respect tegemoet treed. <p>2.2 Als verpleegkundige/verzorgende stel ik in de zorgverlening de belangen van de zorgvrager centraal. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik de zorg verleen die voor deze zorgvrager nodig is; • dat ik, indien nodig, opkom voor de belangen van de zorgvrager; • dat ik op een rechtvaardige manier prioriteiten stel in de belangen van verschillende zorgvragers die aan mijn zorgen zijn toevertrouwd; en • dat ik ervoor zorg dat de gezondheid en veiligheid van de zorgvrager niet in gevaar komt bij arbeidsonrust en stiptheidsacties. <p>2.3 Als verpleegkundige/verzorgende stem ik de zorgverlening zoveel mogelijk af op de zorgbehoeften, waarden en normen, culturele en levensbeschouwelijke opvattingen van de zorgvrager. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik mij verdiep in de waarden en normen, cultuur en levensbeschouwing van de zorgvragers waarmee ik in aanraking kom; • dat ik bij mijn zorgverlening rekening houd met de leefregels en gewoonten die voor de zorgvrager belangrijk zijn op grond van zijn culturele en levensbeschouwelijke identiteit voorzover dat niet schadelijk is voor de gezondheid van de zorgvrager, niet in strijd is met de plicht van een goed hulpverlener en rekening houdend met de belangen van andere zorgvragers; en • dat ik mij bewust ben van een mogelijk verschil tussen mijn eigen waarden en normen en de waarden en normen van de zorgvrager. <p>2.4 Als verpleegkundige/verzorgende zorg ik dat er een zorgrelatie met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) tot stand komt.³ Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik mij ervan bewust ben dat een goede zorgrelatie van belang is voor een goede zorgverlening; 	<p>2. Verantwoordelijkheid jegens leerlingen en hun ouders</p> <p>2.1 Leraren hebben als uitgangspunt <i>dat iedere leerling recht heeft op onderwijs en zorg</i>. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat etnische afkomst, nationaliteit, cultuur, leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, ras, geloof, levensbeschouwing, politieke overtuiging, sociaal-economische status, lichamelijke of verstandelijke beperking, gezondheidsproblemen of levensstijl niet van belang zijn voor de vraag of iemand onderwijs en zorg krijgt; en • dat zij iedere leerling en zijn/haar ouders/verzorgers met hetzelfde respect tegemoet treden. <p>2.2 Leraren <i>stellen de belangen van de leerling centraal</i>. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij het onderwijs en de zorg verlenen die voor deze leerling nodig is; • dat zij, indien nodig, opkomen voor de belangen van de leerling; • dat zij op een rechtvaardige manier prioriteiten stellen in de belangen van verschillende leerlingen die zij onder hun hoede hebben; en • dat zij er bij arbeidsonrust en stiptheidsacties voor zorgen dat de basale belangen van de leerling niet in gevaar komen. <p>2.3 Leraren stemmen hun handelen zoveel mogelijk af op <i>de individuele leer- en zorgbehoeften</i>, waarden en normen, culturele en levensbeschouwelijke opvattingen van de leerling. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij zich verdiepen in de waarden en normen, cultuur en levensbeschouwing van de leerlingen waarmee zij in aanraking komen; • dat zij in hun handelen rekening houden met de leefregels en gewoonten die voor de leerling belangrijk zijn op grond van zijn/haar culturele en levensbeschouwelijke identiteit, voorzover dat de belangen van de leerling niet schaadt en niet in strijd is met de plicht van een professionele leraar, daarbij rekening houdend met de belangen van andere leerlingen; en • dat zij zich bewust zijn van een mogelijk verschil tussen hun eigen waarden en normen en de waarden en normen van de leerling. <p>2.4 Leraren zorgen dat er een <i>goede professionele relatie</i> met de leerling en met diens ouders/verzorgers tot stand komt. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij zich ervan bewust zijn dat een goede professionele relatie van belang is voor goed onderwijs en goede zorg;
---	--

³ Toelichting: Vooral in dit deel van de code staat in de artikelen niet alleen zorgvrager maar ook 'en/of zijn vertegenwoordiger'. Een vertegenwoordiger treedt op, op het moment dat de zorgvrager zelf niet in staat is om een bepaalde beslissing te nemen (indien de zorgvrager voor die beslissing wilsonbekwaam is) of indien de zorgvrager een beslissing niet alleen mag nemen (jongeren van 12 t/m 15 jaar).

<ul style="list-style-type: none"> • dat ik mij inzet voor een relatie met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger), die op wederzijds vertrouwen gebaseerd is; • dat ik mij ervan bewust ben dat de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) het recht heeft om de zorgrelatie niet aan te gaan of te beëindigen en dat ik zijn beslissing respecteer; maar • dat ik mij er tegelijkertijd van bewust ben dat het nodig is om sommige zorgvragers actief te blijven benaderen met een zorgaanbod. <p>2.5 Als verpleegkundige/verzorgende erken en respecteer ik de rol van de zorgvrager en zijn naasten als partners in de zorg. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) betrek bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van het verpleeg- of zorgplan; • dat ik de zorgvrager stimuleer tot het nemen van verantwoordelijkheid voor zijn gezondheid en tot actief deelnemen aan de zorg binnen zijn mogelijkheden; en • dat ik met toestemming van de zorgvrager zijn naasten betrek bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van het verpleeg- of zorgplan. <p>2.6 Als verpleegkundige/verzorgende zorg ik ervoor dat de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) de door hem benodigde informatie ontvangt. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik de zorgvrager in voor hem begrijpelijke taal informeer over de zorgverlening en over de handelingen die ik uitvoer; • dat ik de zorgvrager informeer over zijn recht om een behandeling of zorgaanbod te weigeren en over zijn recht om een klacht in te dienen als hij ontevreden is over de zorgverlening; • dat ik de juiste hulpverlener verzoek om de zorgvrager te informeren, indien ik de benodigde informatie niet zelf kan of mag geven; • dat ik bij de zorgvrager navraag of hij de benodigde informatie gekregen en begrepen heeft; • dat ik zo nodig informatiemateriaal verstrek als extra ondersteuning. <p>2.7 Als verpleegkundige/verzorgende vraag ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) om toestemming voordat ik tot zorgverlening overga. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik de zorgvrager altijd uitleg wat ik ga doen en om toestemming vraag voor de handeling; • dat ik de weigering van een behandeling of zorgaanbod door een wilsbekwame zorgvrager respecteer; en • dat ik de weigering van een behandeling of zorg- 	<ul style="list-style-type: none"> • dat zij zich inzetten voor een relatie met de leerling en met diens ouders/verzorgers die op wederzijds vertrouwen gebaseerd is; • dat zij zich ervan bewust zijn dat de leerling en diens ouders/verzorgers het recht hebben om (tot op zekere hoogte en binnen de grenzen van de leerplicht) de schoolloopbaan naar eigen goeddunken in te richten en dat zij die keuzevrijheid respecteren; maar • dat zij zich er tegelijkertijd van bewust zijn dat het nodig kan zijn om leerlingen daarbij actief te begeleiden. <p>2.5 Leraren erkennen en respecteren <i>de rol van de leerling en diens ouders/verzorgers</i> als partners in de planning en sturing van diens schoolloopbaan en van diens leerprocessen daarbinnen. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij de leerling betrekken bij de planning en sturing van diens schoolloopbaan en van diens leerprocessen daarbinnen; • dat zij de leerling stimuleren tot het nemen van verantwoordelijkheid voor diens schoolloopbaan en voor diens leerprocessen daarbinnen; en • dat zij diens ouders/verzorgers betrekken bij de planning en sturing van diens schoolloopbaan en van diens leerprocessen daarbinnen. <p>2.6 Leraren zorgen ervoor dat de leerling en diens ouders/verzorgers <i>de door hen benodigde informatie</i> ontvangen.⁴ Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij de betrokkenen in voor hen begrijpelijke taal informeren over alles wat voor de schoolloopbaan en de leerprocessen van de leerling van belang is; • dat zij de betrokkenen informeren over hun mogelijkheden tot inspraak en tot het indienen van klachten; • dat zij de betrokkenen naar andere informanten of informatiebronnen verwijzen, indien zij de benodigde informatie niet zelf kunnen of mogen geven; • dat zij bij de betrokkenen navragen of ze de benodigde informatie gekregen en begrepen hebben; • dat zij zo nodig informatiemateriaal verstrekken als extra ondersteuning. <p>2.7 Leraren <i>geven voldoende uitleg en plegen voldoende overleg</i> bij het opdragen van taken aan de leerling. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij de leerlingen voldoende uitleggen wat ze moeten doen en waartoe ze dat moeten doen; • dat zij waar nodig open overleg met hen voeren als ze ernstig bezwaar hebben tegen opgedragen taken; en • dat zij serieus naar alternatieven zoeken, zeker als er gewetensbezwaren in het spel zijn of als de
---	---

⁴ Het recht op informatie is in de medische en verpleegkundige beroepsethiek een hoeksteen van het zelfbeschikingsrecht van de patiënt: *informed consent*. Maar hoe zouden we dat kunnen 'vertalen' naar onderwijs- en leerprocessen?

<p>aanbod voor de zorgvrager door een vertegenwoordiger respecteer, tenzij respecteren van die weigering in strijd is met de zorg die van mij als goed hulpverlener wordt verwacht.</p> <p>2.8 Als verpleegkundige/verzorgende ga ik op verantwoorde wijze om met de verslaglegging van gegevens van de zorgvrager in het verpleegkundig of zorgdossier. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik noteer welke informatie er aan de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) gegeven is; • dat ik noteer welke afspraken er gemaakt zijn met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger); • dat ik de gegevens zo beschrijf dat er geen persoonlijke vooringenomenheid in doorklinkt; • dat ik alleen gegevens noteer die voor de zorgverlening aan de zorgvrager van belang zijn. <p>2.9 Als verpleegkundige/verzorgende ken ik de rechten van de zorgvrager ten aanzien van het verpleegkundig of zorgdossier en ga daar op verantwoorde wijze mee om. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) wijs op de mogelijkheid tot inzage in en het verkrijgen van een afschrift van de vastgelegde informatie over de zorgvrager; • dat ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) ook inzage in of een afschrift van zijn dossier geef indien hij daarom verzoekt, mits het niet gaat om mijn werkaantekeningen en de privacy van een ander dan de zorgvrager niet wordt geschaad; • dat ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) begeleiding aanbied bij het lezen van het dossier, hun vragen over het dossier beantwoord en verduidelijking geef; en • dat ik feitelijke, persoonlijke gegevens over de zorgvrager aanpas indien de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) daarom verzoekt. <p>2.10 Als verpleegkundige/verzorgende ga ik zorgvuldig om met vertrouwelijke informatie over de zorgvrager. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik aan zorgverleners, die bij de directe zorgverlening aan de zorgvrager betrokken zijn, die informatie verstrek die zij voor de zorgverlening aan de zorgvrager nodig hebben; • dat ik informatie over de zorgvrager ook verstrek aan zijn vertegenwoordiger, indien de zorgvrager niet (alleen) zelf kan of mag beslissen; • dat ik informatie over de zorgvrager verstrek indien dat wettelijk verplicht is; • dat ik geen informatie over de zorgvrager verstrek aan anderen, inclusief naasten, tenzij de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) daarvoor toestemming heeft gegeven; • dat ik, ook tegenover naasten, geheim houd wat mij in vertrouwen is verteld of wat mij ter kennis is gekomen en waarvan ik kan begrijpen dat het vertrouwelijk van aard is; • dat ik mij ervoor inzet dat er geen informatie over 	<p>opgedragen taak schadelijk kan zijn voor hun gezondheid of welzijn.</p> <p>2.8 Leraren houden <i>het dossier van iedere leerling</i> bij en gaan op verantwoorde wijze met de geregistreerde gegevens om. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij registreren welke informatie er aan de leerling en diens ouders/verzorgers gegeven is; • dat zij registreren welke afspraken er gemaakt zijn met de leerling en diens ouders/verzorgers; • dat zij de gegevens zo registreren dat er geen persoonlijke vooringenomenheid in doorklinkt; • dat zij alleen gegevens registreren die voor het onderwijs en de zorg aan de leerling van belang zijn. <p>2.9 Leraren kennen <i>de rechten van de leerling en diens ouders/verzorgers</i> ten aanzien van de registratie van gegevens en gaan daar op verantwoorde wijze mee om. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij de leerling en diens ouders/verzorgers wijzen op de mogelijkheid tot inzage in (en het verkrijgen van een afschrift van) de geregistreerde gegevens; • dat zij de leerling en diens ouders/verzorgers ook inzage in (of een afschrift van) zijn dossier geven indien deze daarom verzoeken, mits het niet gaat om hun werkaantekeningen en de privacy van anderen niet wordt geschaad; • dat zij de leerling en diens ouders/verzorgers begeleiding aanbieden bij het lezen van het dossier, hun vragen over het dossier beantwoorden en verduidelijking geven; en • dat zij feitelijke, persoonlijke gegevens over de leerling en diens ouders/verzorgers aanpassen indien deze daarom verzoeken. <p>2.10 Leraren gaan zorgvuldig om met <i>vertrouwelijke informatie</i> over de leerling. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij aan collega's die bij het onderwijs en de zorg voor de leerling betrokken zijn, die informatie verstrekken die ze voor het onderwijs en de zorgverlening aan de leerling nodig hebben; • dat zij informatie over leerlingen onder de leeftijd van 16 jaar [zie voetnoot 3] ook verstrekken aan diens ouders/verzorgers; • dat zij informatie over de leerling verstrekken indien dat wettelijk verplicht is; maar • dat zij aan anderen geen informatie over de leerling verstrekken, tenzij de leerling of diens ouders/verzorgers daarvoor toestemming hebben gegeven; • dat zij geheim houden wat hun in vertrouwen is verteld of wat hun ter kennis is gekomen en waarvan zij kunnen begrijpen dat het vertrouwelijk van aard is; • dat zij zich ervoor inzetten dat er geen informatie
---	---

<p>de zorgvrager via welke weg dan ook verspreid wordt naar derden en dat ik mijzelf daar ook niet schuldig aan maak; maar</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik in uitzonderlijke gevallen mijn zwijgplicht mag verbreken indien ik een conflict ervaar tussen mijn plicht tot geheimhouding en mijn plicht om ernstige schade voor de zorgvrager of een ander te voorkomen. <p>2.11 Als verpleegkundige/verzorgende respecteer en bescherm ik de privacy van de zorgvrager. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik niet onaangekondigd de ruimte waarin de zorgvrager verblijft binnenga; • dat ik de persoonlijke eigendommen van de zorgvrager respecteer; • dat ik ervoor zorg dat persoonlijke gesprekken met de zorgvrager buiten het gehoor van anderen plaatsvinden; • dat ik ervoor zorg dat handelingen en onderzoeken bij de zorgvrager buiten het zicht van anderen plaatsvinden; en • dat ik inbreuken op de privacy van de zorgvrager tot een minimum beperk. <p>2.12 Als verpleegkundige/verzorgende neem ik in mijn relatie met de zorgvrager professionele grenzen in acht. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik geen misbruik maak van een afhankelijke positie van de zorgvrager; • dat ik geen seksuele relatie aanga met de zorgvrager; • dat ik, werkend in een instelling, het beleid van de instelling volg als een zorgvrager mij geld of iets anders wil schenken; • dat ik, als zelfstandig werkende, geen lening aanneem van de zorgvrager en geen gift in natura, geld of geschenk accepteer als het meer is dan een symbolisch gebaar van dank; • dat ik aan de zorgvrager mijn eigen grenzen duidelijk maak; en • dat ik hulp vraag bij collega's of leidinggevendenden indien de professionele grenzen dreigen te vervagen. <p>2.13 Als verpleegkundige/verzorgende heb ik het recht om op grond van gewetensbezwaren te weigeren om mee te werken aan bepaalde handelingen. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik (medewerking aan) handelingen kan weigeren als deze mij in ernstig conflict brengen met mijn levensovertuiging of persoonlijk waarden- en normenbesef; • dat ik bij mijn aanstelling mijn gewetensbezwaren kenbaar maak aan de instelling en/of de zorgvrager; • dat ik een verandering van mijn gewetensbezwaren tijdig kenbaar maak aan de instelling en/of de zorgvrager; • dat ik, werkend in een instelling, bij gewetensbezwaren mijn zorgtaak teruggeef aan mijn lei- 	<p>over de leerling, via welke weg dan ook, naar derden verspreid wordt en dat zij zichzelf daar ook niet schuldig aan maken; maar</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij in uitzonderlijke gevallen hun zwijgplicht mogen verbreken indien zij een conflict ervaren tussen hun plicht tot geheimhouding en hun plicht om ernstige schade voor de leerling of anderen te voorkomen. <p>2.11 Leraren respecteren en beschermen <i>de privacy</i> van de leerling. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij gepaste fysieke afstand tot de leerling inachtnemen en niet in privésituaties (zoals kleedkamers) binnendringen; • dat zij de persoonlijke eigendommen van de leerling respecteren en ingenomen eigendommen zo spoedig mogelijk teruggeven; • dat zij ervoor zorgen dat persoonlijke communicatie met de leerling buiten het gehoor van anderen plaatsvindt; (...) en • dat zij inbreuken op de privacy van de leerling tot een minimum beperken. <p>2.12 Leraren nemen in hun relatie met de leerling <i>professionele grenzen</i> in acht. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij geen misbruik maken van een afhankelijke positie van de leerling; • dat zij geen seksuele relatie met de leerling aangaan; • dat zij het beleid van de school volgen als een leerling of diens ouders/verzorgers hen geld of iets anders willen schenken; (...) • dat zij aan de leerling hun eigen grenzen duidelijk maken; en • dat zij hulp vragen bij collega's of leidinggevendenden indien de professionele grenzen dreigen te vervagen. <p>2.13 Leraren hebben het recht om op grond van <i>gewetensbezwaren</i> te weigeren om bepaalde taken of handelingen uit te voeren. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij (medewerking aan) taken of handelingen kunnen weigeren als deze hen in ernstig conflict brengen met hun levensovertuiging of persoonlijk waarden- en normenbesef; • dat zij bij hun aanstelling hun gewetensbezwaren kenbaar maken aan de school (en/of bij het begin van het schooljaar aan de leerlingen); • dat zij een verandering van hun gewetensbezwaren tijdig kenbaar maken aan de school en/of de leerlingen; • dat zij bij gewetensbezwaren de desbetreffende taak teruggeven aan hun leidinggevende; (...) en
--	--

<p>dinggevende;</p> <ul style="list-style-type: none">• dat ik, als zelfstandig werkende, bij gewetensbezwaren ervoor zorg dat de zorg aan de zorgvrager gecontinueerd wordt; en• dat ik wel de zorg verleen, die niet direct in relatie tot de handeling of ingreep staat waartegen ik gewetensbezwaren heb, tenzij die zorg door een collega wordt overgenomen.	<ul style="list-style-type: none">• dat zij de taken die niet direct in relatie tot de gewraakte taak staan, wel blijven vervullen, tenzij deze door een collega worden overgenomen.
--	--

3. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot andere zorgverleners

3.1 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik samen met andere zorgverleners om de zorgvrager de benodigde zorg te geven. Dat betekent met name:

- dat ik mij inzet voor een goede samenwerking met andere betrokken zorgverleners om gezamenlijk goede zorg aan de zorgvrager te geven;
- dat ik mijn deskundigheid, ervaring en visie deel met de andere betrokken zorgverleners met het oog op goede zorgverlening aan de zorgvrager;
- dat ik mij inzet voor een open overleg en gedeelde besluitvorming met andere betrokken zorgverleners om zo te komen tot goede zorgverlening aan de zorgvrager.

3.2 Als verpleegkundige/verzorgende respecteer ik de deskundigheid, ervaring en bijdragen van andere zorgverleners. Dat betekent met name:

- dat ik andere zorgverleners met respect behandel;
- dat ik open sta voor de bijdragen van de andere betrokken zorgverleners; en
- dat ik met de andere betrokken zorgverleners probeer verschillen van mening over goede zorg voor de zorgvrager op een constructieve en respectvolle manier op te lossen om tot optimale zorgverlening te komen.

3.3 Als verpleegkundige/verzorgende overzie en bewaak ik de zorg rond de zorgvrager. Dat betekent met name:

- dat ik mij ervoor inzet dat de zorg verloopt volgens het vastgestelde verpleeg- of zorgplan; en
- dat ik eventuele hiaten of knelpunten in de zorg aan de orde stel als er verschillende zorgverleners bij de zorgverlening betrokken zijn.

3.4 Als verpleegkundige/verzorgende blijf ik bij het overdragen van taken aan andere zorgverleners erop letten dat de kwaliteit van de zorgverlening aan de zorgvrager gewaarborgd is. Dat betekent met name:

- dat ik bij het overdragen van taken aan andere zorgverleners naga of deze zorgverleners ook de kennis en vaardigheden bezitten om de opgedragen taak uit te voeren; en
- dat ik de zorgverleners, aan wie ik taken overgedragen heb, steun en, indien nodig, van informatie en middelen voorzie om de zorgverlening te verbeteren.

3.5 Als verpleegkundige/verzorgende neem ik in mijn relatie met andere zorgverleners professionele grenzen in acht. Dat betekent met name:

3. Verantwoordelijkheid jegens collega's en andere professionals

3.1 *Leraren werken samen met collega's* en andere professionals om de leerling het benodigde onderwijs en de benodigde zorg te geven. Dat betekent met name:

- dat zij zich inzetten voor een goede samenwerking met collega's en andere betrokken professionals om gezamenlijk goed onderwijs en goede zorg aan de leerling te geven;
- dat zij hun deskundigheid, ervaring en visie delen met de collega's en andere betrokken professionals met het oog op goed onderwijs en goede zorg aan de leerling;
- dat zij zich inzetten voor een open overleg en gedeelde besluitvorming met collega's en andere betrokken professionals om zo te komen tot goed onderwijs en goede zorg aan de leerling.

3.2 *Leraren respecteren de deskundigheid, ervaring en bijdragen van collega's* en andere betrokken professionals. Dat betekent met name:

- dat zij collega's en andere betrokken professionals met respect behandelen;
- dat zij open staan voor de bijdragen van de collega's en andere betrokken professionals; en
- dat zij met de collega's en andere betrokken professionals proberen verschillen van mening over goed onderwijs en goede zorg voor de leerling op een constructieve en respectvolle manier op te lossen om tot optimaal onderwijs en optimale zorg te komen.

3.3 *Groepsleerkrachten (basisonderwijs) en klasmentoren (V.O.)* overzien en bewaken het onderwijs en de zorg rond de leerling. Dat betekent met name:

- dat zij zich ervoor inzetten dat het onderwijs en de zorg verloopt volgens het vastgestelde leer- en zorgplan; en
- dat zij eventuele hiaten of knelpunten in het onderwijs en de zorg aan de orde stellen als er verschillende collega's of andere professionals bij het onderwijs en de zorg betrokken zijn.

3.4 *Leraren blijven er bij de overdracht van taken/leerlingen* aan collega's of andere professionals op letten dat de kwaliteit van het onderwijs en de zorg aan de leerling gewaarborgd is. Dat betekent met name:

- dat zij bij de overdracht nagaan of deze collega's of andere professionals ook de kennis en vaardigheden bezitten om de opgedragen taak uit te voeren; en
- dat zij deze collega's of andere professionals steunen en, indien nodig, van informatie en middelen voorzien om [de continuïteit van het onderwijs en de zorg aan de leerling te waarborgen?]

3.5 *Leraren nemen in hun relatie met collega's en andere professionals professionele grenzen* in acht. Dat betekent met name:

<ul style="list-style-type: none"> • dat ik aan andere zorgverleners mijn eigen grenzen duidelijk maak; • dat ik hulp vraag bij collega's of leidinggevers indien de professionele grenzen dreigen te vervagen; en • dat ik geen misbruik maak van een afhankelijke positie van een andere zorgverlener. <p>3.6 Als verpleegkundige/verzorgende bescherm ik de zorgvrager tegen onethische, incompetente, onveilige of anderszins tekortschietende zorgverlening van andere zorgverleners. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik naga welke redenen ik heb voor mijn vermoeden van tekortschietende zorg en dat ik, indien nodig, naga hoe de zorgvrager het beste beschermd kan worden; • dat ik in eerste instantie de betreffende zorgverlener aanspreek op zijn of haar tekortschietende zorgverlening en, indien mogelijk, hem/haar ondersteun bij (het zoeken van hulp voor) verbetering van haar zorgverlening; • dat ik mijn leidinggevende op de hoogte stel van (mijn vermoeden van) tekortschietende zorg van de andere zorgverlener, als een gesprek met die zorgverlener niet mogelijk is of niet tot het gewenste resultaat heeft geleid; • dat ik in de verschillende gesprekken de mogelijk negatieve of schadelijke gevolgen voor de rechten, het belang, het welzijn en de veiligheid van de zorgvrager en voor de integriteit van de professionele beroepsuitoefening aan de orde stel; • dat ik, indien nodig, tekortschietende zorg bij een klachtencommissie of bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg meld; en • dat ik, indien nodig, de tekortschietende zorg via de vastgestelde procedures aan de verantwoordelijke instantie meld. <p>3.7 Als verpleegkundige/verzorgende steun ik andere zorgverleners, die zich volgens de beroepscode willen gedragen, maar daarbij problemen ondervinden. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik collega's ondersteun als zij niet weten hoe zij in een bepaalde situatie volgens de beroepscode kunnen handelen; • dat ik zorgverleners steun, die tekortschietende zorgverlening aan de orde stellen; • dat ik zorgverleners persoonlijk steun als zij nadelige gevolgen ondervinden van het handelen volgens de beroepscode; en • dat ik zorgverleners steun bij het nemen van formele stappen. <p>3.8 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik bij aan de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van het beleid van de instelling of organisatie waar ik werk. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik vanuit mijn professionele perspectief een bijdrage lever aan de ontwikkeling van het beleid van de instelling of organisatie; 	<ul style="list-style-type: none"> • dat zij jegens hen hun eigen grenzen duidelijk maken; • dat zij hulp vragen bij collega's of leidinggevers indien de professionele grenzen dreigen te vervagen; en • dat zij geen misbruik maken van een afhankelijke positie van een collega of andere professional. <p>3.6 Leraren beschermen de leerling tegen <i>onethisch, incompetent, onveilig of anderszins tekortschietend handelen van collega's</i> en andere professionals. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij nagaan welke redenen zij hebben voor hun vermoeden van tekortschietend handelen en dat zij, indien nodig, nagaan hoe de leerling het beste beschermd kan worden; • dat zij in eerste instantie de betreffende collega of andere professional aanspreken op zijn of haar tekortschietende handelen en, indien mogelijk, hem/haar ondersteunen bij (het zoeken van hulp voor) verbetering van zijn of haar handelen; • dat zij hun leidinggevende op de hoogte stellen van (hun vermoeden van) tekortschietend handelen van de collega of andere professional, als een gesprek met hem of haar niet mogelijk is of niet tot het gewenste resultaat heeft geleid; • dat zij in de verschillende gesprekken de mogelijk negatieve of schadelijke gevolgen voor de rechten, het belang, het welzijn en de veiligheid van de leerling en voor de integriteit van de professionele beroepsuitoefening aan de orde stellen; • dat zij, indien nodig, tekortschietend handelen (...) via de vastgestelde procedures aan de verantwoordelijke instantie(s) melden. <p>3.7 Leraren steunen <i>collega's die zich volgens de beroepscode willen gedragen</i>, maar daarbij problemen ondervinden. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij collega's ondersteunen als deze niet weten hoe ze in een bepaalde situatie volgens de beroepscode kunnen handelen; • dat zij collega's en andere professionals steunen, die tekortschietend onderwijs en tekortschietende zorg aan de orde stellen; • dat zij hen persoonlijk steunen als ze nadelige gevolgen ondervinden van het handelen volgens de beroepscode; en • dat zij hen steunen bij het nemen van formele stappen. <p>3.8 Leraren dragen bij aan de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van <i>het beleid van de school of organisatie waar zij werken</i>. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij vanuit hun professionele perspectief een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het beleid van de school of organisatie;
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • dat ik naga of het beleid in overeenstemming is met de voorwaarden voor een verantwoorde beroepsuitoefening en verantwoorde zorg voor de zorgvragers; en • dat ik conflicten tussen het beleid en de voorwaarden voor een verantwoorde beroepsuitoefening en verantwoorde zorg voor de zorgvragers aan de orde stel bij mijn directe leidinggevende. 	<ul style="list-style-type: none"> • dat zij nagaan of het beleid in overeenstemming is met de voorwaarden voor een verantwoorde beroepsuitoefening; en • dat zij conflicten tussen het beleid en de voorwaarden voor een verantwoorde beroepsuitoefening (en voor verantwoord onderwijs en verantwoorde zorg aan de leerlingen) aan de orde stellen bij hun directe leidinggevende.
---	--

4. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de samenleving

4.1 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik, binnen het domein van de zorg, bij aan de bevordering van de volksgezondheid. Dat betekent m.n.:

- dat ik bijdraag aan de gezondheidsopvoeding en voorlichting van de bevolking vanuit mijn professionele deskundigheid;
- dat ik bijdraag aan het bestrijden van de gezondheidsbedreigende factoren vanuit mijn professionele deskundigheid;
- dat ik gezondheidsbedreigende factoren signaleer, zoals slechte sociale en economische omstandigheden (armoede), milieuvervuiling, onhygiënische leef- en werkomgevingen, slechte toegang tot de gezondheidszorg voor bepaalde groepen zorgvragers; en
- dat ik die gezondheidsbedreigende factoren rapporteer bij de geëigende instanties (Inspectie voor de Gezondheidszorg).

4.2 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik mee aan wetenschappelijk onderzoek gericht op de verbetering van de volksgezondheid en de individuele zorg voor zorgvragers. Dat betekent met name:

- dat ik vanuit mijn professionele deskundigheid zelf onderzoek uitvoer of mijn bijdrage lever aan onderzoek van mijn eigen beroepsgroep en van andere disciplines;
- dat ik alleen onderzoek uitvoer of meewerk aan onderzoek met zorgvragers indien dat onderzoek op ethisch verantwoorde wijze wordt uitgevoerd en de zorgvrager zijn toestemming heeft gegeven voor deelname aan het onderzoek;
- dat ik alleen meewerk aan medisch wetenschappelijk onderzoek indien dat onderzoek is goedgekeurd door een medisch-ethische toetsingscommissie en de zorgvrager zijn toestemming heeft gegeven voor deelname aan het onderzoek;
- dat ik bij een onderzoek met zorgvragers het belang van de zorgvrager voorop stel.

4.3 Als verpleegkundige/verzorgende ondersteun ik activiteiten van de beroepsgroep om voorwaarden te scheppen voor een verantwoorde beroepsuitoefening. Dat betekent met name:

- dat ik een bijdrage lever aan het optimaliseren van de voorwaarden voor een verantwoorde beroepsuitoefening; en
- dat ik ontwikkelingen signaleer, knelpunten bespreek en bijdraag aan de uitvoering van oplossingen.

4.4 Als verpleegkundige/verzorgende verleen ik ook buiten mijn werkomgeving vanuit mijn professionele deskundigheid zorg aan iedere persoon die behoefte heeft aan spoedeisende zorg. Dat betekent met name dat van mij als verpleegkundige/verzorgende bij spoedeisende zorg naast mijn normale burgerplicht ook professionele inzet wordt ver-

4. Verantwoordelijkheid jegens de samenleving

4.1 Binnen het domein van het onderwijs dragen leraren bij aan de bevordering van de ontwikkeling en het welzijn van jongeren. Dat betekent met name:

- dat zij (vanuit hun professionele deskundigheid) bijdragen aan de voorlichting van de bevolking met betrekking tot levenslang leren;
- dat zij (vanuit hun professionele deskundigheid) bijdragen aan het bestrijden van factoren die de ontwikkeling en het welzijn van jongeren belemmeren;
- dat zij dergelijke factoren signaleren, zoals slechte sociale en economische omstandigheden (armoede), kinder- en jeugdarbeid, slechte toegang tot het onderwijs en onvoldoende afstemming van het onderwijs op bepaalde groepen leerlingen; en
- dat zij dergelijke factoren rapporteren bij de geëigende instanties.

4.2 Leraren werken mee aan wetenschappelijk onderzoek gericht op optimalisering van het onderwijs en van de ontwikkeling en het welzijn van jongeren. Dat betekent met name:

- dat zij vanuit hun professionele deskundigheid zelf onderzoek uitvoeren of hun bijdrage leveren aan onderzoek van hun eigen beroepsgroep en van andere disciplines;
- dat zij alleen onderzoek onder leerlingen uitvoeren (of daaraan meewerken) indien dat onderzoek op ethisch verantwoorde wijze wordt uitgevoerd en de leerling toestemming heeft gegeven voor deelname aan het onderzoek; (...) en
- dat zij bij een onderzoek onder leerlingen het belang van de leerling voorop stellen.

4.3 Leraren ondersteunen activiteiten van de beroepsgroep om voorwaarden te scheppen voor een verantwoorde beroepsuitoefening. Dat betekent met name:

- dat zij een bijdrage leveren aan het optimaliseren van de voorwaarden voor een verantwoorde beroepsuitoefening; en
- dat zij ontwikkelingen signaleren, knelpunten bespreken en bijdragen aan de uitvoering van oplossingen.

4.4 (...)

<p>wacht.</p> <p>4.5 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik bij aan de bescherming van het milieu binnen het domein van de zorg. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik op verantwoorde manier om ga met wegwerpmateriaal en met schaarse hulpbronnen als energie en water; • dat ik op verantwoorde manier met medisch afval, gebruikte materialen en mogelijk besmette secretie- en excretieproducten omga, zoals het gescheiden verzamelen en afvoeren van (mogelijk) besmet patiëntenmateriaal, medicijnen, naalden en spuiten, radioactief afval; en • dat ik anderen wijs op en stimuleer tot een verantwoorde manier van omgaan met wegwerpmateriaal, water, energie en met medisch afval, gebruikte materialen en mogelijk besmette secretie- en excretieproducten volgens vastgestelde richtlijnen en voorschriften. <p>4.6 Als verpleegkundige/verzorgende zet ik mij, individueel en collectief, in voor een rechtvaardige verdeling van en verantwoorde omgang met beschikbare middelen. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik, eventueel via professionele organisaties, de verdeling van en omgang met de beschikbare middelen kritisch volg; • dat ik, eventueel via professionele organisaties, de overheid wijs op gezondheidszorgbehoeften van de bevolking en de middelen, die daarvoor nodig zijn; en • dat ik, eventueel via professionele organisaties, suggesties voor een rechtvaardige verdeling van en verantwoorde omgang met beschikbare middelen onder de aandacht van de overheid breng. <p>4.7 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik niet mee aan (commerciële) activiteiten die de onafhankelijkheid, de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van mijzelf en/of van de beroepsgroep aantasten. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ik niet in een reclame een geneesmiddel aanprijst; en • dat ik bij zorgverlening aan een zorgvrager alleen producten aanbeveel, die volgens de professionele standaard de aangewezen producten zijn voor de behoefte van de zorgvrager. 	<p>4.5 Binnen het domein van het onderwijs dragen leraren bij aan de bescherming van het milieu. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij op verantwoorde manier omgaan met wegwerpmateriaal en met schaarse hulpbronnen als energie en water; • dat zij op verantwoorde manier met afval en gebruikte materialen omgaan, zoals het gescheiden verzamelen en afvoeren; en • dat zij hun leerlingen en anderen wijzen op (en stimuleren tot) een verantwoorde manier van omgaan met wegwerpmateriaal, water, energie en met afval en gebruikte materialen volgens vastgestelde richtlijnen en voorschriften. <p>4.6 Leraren zetten zich individueel en collectief in voor een rechtvaardige verdeling van en verantwoorde omgang met beschikbare middelen. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij, eventueel via professionele organisaties, de verdeling van en omgang met de beschikbare middelen kritisch volgen; • dat zij, eventueel via professionele organisaties, de overheid wijzen op onderwijsbehoeften van de bevolking en de middelen, die daarvoor nodig zijn; en • dat zij, eventueel via professionele organisaties, suggesties voor een rechtvaardige verdeling van en verantwoorde omgang met beschikbare middelen onder de aandacht van de overheid brengen. <p>4.7 Leraren werken niet mee aan (commerciële) activiteiten die de onafhankelijkheid, de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van henzelf en/of van de beroepsgroep aantasten. Dat betekent met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat zij niet in een reclame producten voor jongeren aanprijzen; en • dat zij aan de leerling alleen producten aanbevelen, die volgens de professionele standaard de aangewezen producten zijn voor de behoefte van de leerling.
---	---

Appendix:
BEROEPSCODE VERPLEGING EN VERZORGING
(ABVAKABO FNV en CNV Publieke Zaak, 2007)

<p>1. Uitgangspunten met betrekking tot de beroepsuitoefening⁵</p> <p>1.1 De verpleegkundige/verzorgende is verantwoordelijk voor haar eigen handelen, bejegening en gedrag.</p> <p>1.2 De verpleegkundige/verzorgende verleent zorg aan de zorgvrager, ongeacht zijn levensbeschouwing, waarden, normen, en gewoontes. Zij benadert de zorgvrager met respect.</p> <p>1.3 De verpleegkundige/verzorgende is verplicht om alles geheim te houden wat haar in vertrouwen is verteld.⁶ Zij begrijpt zonder woorden wanneer iets vertrouwelijk is.</p> <p>1.4 De verpleegkundige/verzorgende informeert de zorgvrager over zijn rechten en plichten. Daarbij houdt zij rekening met relevante wetgeving, maatschappelijke, culturele en beroepsmatige inzichten.</p> <p>1.5 De verpleegkundige/verzorgende beschikt over de deskundigheid die nodig is voor een verantwoorde en adequate beroepsuitoefening en bewaakt, bevordert en onderhoudt haar deskundigheid.</p> <p>1.6 De verpleegkundige/verzorgende neemt initiatieven en ondersteunt activiteiten ter bevordering van de ontwikkeling van het beroep.</p>	<p>1. Verantwoordelijkheid als professional</p> <p>1.1 Leraren zijn verantwoordelijk voor hun eigen handelen, bejegening en gedrag.</p> <p>1.2 Leraren geven de leerling onderwijs en zorg, ongeacht diens levensbeschouwing, waarden, normen, en gewoontes. Zij benaderen de leerling met respect.</p> <p>1.3 Leraren zijn verplicht om alles geheim te houden wat hun in vertrouwen is verteld. Zij begrijpen zonder woorden wanneer iets vertrouwelijk is.</p> <p>1.4 Leraren informeren de leerling over diens rechten en plichten. Daarbij houden zij rekening met relevante regelgeving, maatschappelijke, culturele en beroepsmatige inzichten.</p> <p>1.5 Leraren beschikken over de deskundigheid die nodig is voor een verantwoorde en adequate beroepsuitoefening en bewaken, bevorderen en onderhouden hun deskundigheid.</p> <p>1.6 Leraren nemen initiatieven en ondersteunen activiteiten ter bevordering van de ontwikkeling van het beroep.</p>
<p>2. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager</p> <p>2.1 De verpleegkundige/verzorgende is samen met de zorgvrager verantwoordelijk voor het plannen, coördineren, bewaken, uitvoeren, evalueren en bijstellen van de afgesproken zorg.</p> <p>2.2 Verpleegkundige/verzorgende maakt zich niet schuldig aan machtsmisbruik, intimidatie en ongewenste intimiteiten.</p> <p>2.3 De verpleegkundige/verzorgende gaat geen intieme of persoonlijke relatie met de zorgvrager aan.</p> <p>2.4 De verpleegkundige/verzorgende neemt geen persoonlijke giften en/of geschenken aan.</p>	<p>2. Verantwoordelijkheid jegens leerlingen</p> <p>2.1 Leraren zijn samen met de leerling verantwoordelijk voor het plannen, coördineren, bewaken, uitvoeren, evalueren en bijstellen van de schoolloopbaan en het leerproces.</p> <p>2.2 Leraren maken zich niet schuldig aan machtsmisbruik, intimidatie en ongewenste intimiteiten.</p> <p>2.3 Leraren gaan geen intieme of persoonlijke relatie met de leerling aan.</p> <p>2.4 Leraren nemen geen persoonlijke giften en/of geschenken aan.</p>

⁵ Toelichting ad 1.2 en 1.4: Nederland heeft een multiculturele samenleving. Verschillende groepen hebben hun eigen normen en waarden. Dit kan gevolgen hebben voor de zorgvraag.

⁶ Toelichting: De beroepscode bevat geheimhoudingsplicht. De verpleegkundige/verzorgende houdt informatie die zij tijdens haar werk krijgt, geheim voor derden die niet beroepsmatig betrokken zijn bij de zorgvrager. De geheimhoudingsplicht kan de verpleegkundige/verzorgende voor een dilemma plaatsen, omdat het consequenties kan hebben voor de zorgverlening. Houdt de zorgvrager vol dat het vertrouwelijk is, dan zal de verpleegkundige/verzorgende de zorgvrager meedelen, dat vanwege de consequenties, zij dit beroepsmatig vertrouwelijk moet bespreken met belanghebbenden.

Er geldt een aangifteplicht als er een vermoeden voor een besmettelijke ziekte bestaat. In een dergelijke situatie wordt de geheimhoudingsplicht verbroken. In situaties waarin de zorgvrager een gevaar voor zichzelf of voor zijn omgeving is of wanneer de openbare orde wordt bedreigd, treedt de wet BOPZ in werking.

⁷ Toelichting: De beroepscode geeft aan dat wanneer de verpleegkundige/verzorgende bezwaar heeft mee te werken aan bepaalde handelingen, de zorgvraag overgedragen kan worden aan bijvoorbeeld een collega of de leidinggevende. De verpleegkundige/verzorgende kiest geen werkplek waar zij bij voorbaat al kan inschatten, dat zij voor dilemma's komt te staan. Als je tegen abortus bent, ga je niet in een abortuskliniek werken.

<p>2.5 De verpleegkundige/verzorgende, die op basis van haar levensovertuiging en/of geweten bezwaren heeft om de zorgverlening uit te voeren draagt de zorg over aan collega's of derden.⁷</p>	<p>2.5 Als leraren op basis van hun levensovertuiging en/of geweten bezwaren hebben om bepaalde taken uit te voeren, dragen zij deze aan collega's of derden over.</p>
<p>3. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot collega's en anderen</p> <p>3.1 De verpleegkundige/verzorgende heeft een kritische houding naar zichzelf, collega's en andere beroepsbeoefenaren. Geeft en vraagt feedback op het eigen functioneren en dat van de ander.</p> <p>3.2 De verpleegkundige/verzorgende, die bij collega's of andere beroepsbeoefenaren gedrag bemerkt waarmee de zorgvrager schade kan worden toegebracht, neemt maatregelen ter bescherming van de zorgvrager om nadelige gevolgen te voorkomen.⁸</p> <p>3.3 De verpleegkundige/verzorgende ondersteunt de activiteiten van haar beroepsgroep om voorwaarden te scheppen voor een goede beroepsuitoefening.</p> <p>3.4 De verpleegkundige/verzorgende draagt, als lid van een vak- of beroepsorganisatie, bij aan het totstandkomen en behouden van goede beroepsuitoefening, met betrekking tot beroepsinhoud, arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden.</p>	<p>3. Verantwoordelijkheid jegens collega's en andere beroepsbeoefenaren</p> <p>3.1 Leraren hebben een kritische houding naar zichzelf, collega's en andere beroepsbeoefenaren. Zij vragen en geven feedback op het eigen functioneren en dat van de ander.</p> <p>3.2 Als leraren bij collega's of andere beroepsbeoefenaren gedrag bemerken waarmee de leerling schade kan worden toegebracht, nemen zij maatregelen ter bescherming van de leerling om nadelige gevolgen te voorkomen.</p> <p>3.3 Leraren ondersteunen de activiteiten van hun beroepsgroep om voorwaarden te scheppen voor een goede beroepsuitoefening.</p> <p>3.4 Als lid van een vak- of beroepsorganisatie, dragen leraren bij aan het totstandkomen en behouden van goede beroepsuitoefening, met betrekking tot beroepsinhoud, arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden.</p>
<p>4. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de maatschappij</p> <p>4.1 De verpleegkundige/verzorgende houdt in haar beroepsuitoefening rekening met een verantwoorde verdeling van middelen en de bescherming van het milieu.</p> <p>4.2 De verpleegkundige/verzorgende neemt actie met betrekking tot gezondheidsbevorderende en bedreigende factoren en draagt bij aan de ontwikkeling van nieuwe inzichten.</p> <p>4.3 De verpleegkundige/verzorgende neemt als individu of groep actie om de kwaliteit van zorg te bewaken, te bevorderen en te behouden.</p>	<p>4. Verantwoordelijkheid jegens de samenleving</p> <p>4.1 Leraren houden in hun beroepsuitoefening rekening met een verantwoorde verdeling van middelen en de bescherming van het milieu.</p> <p>4.2 Leraren nemen actie met betrekking tot factoren die de ontwikkeling en het welzijn van jongeren bevorderen of bedreigen en dragen bij aan de ontwikkeling van nieuwe inzichten.</p> <p>4.3 Leraren nemen als individu of groep actie om de onderwijskwaliteit te bewaken, te bevorderen en te behouden.</p>

⁸ Toelichting: Wanneer de verpleegkundige/verzorgende veranderingen in gedrag bij een collega signaleert, maakt zij dit bespreekbaar. Zij geeft raad en advies over het beroepsmatig functioneren.